

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
 Scrierile nefrancați nu se
 primesc.
 Manuscrisurile nu se retrimit.
INSERATE
 se primesc la Administrațiune în
 Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
 În Viena: la M. Dukas Nachf.,
 Nux. Augensfeld & Emeric Les-
 ner., Heinrich Schalek, A. Op-
 pelik Nachf., Anton Oppelik.
 În Budapesta la A. V. Gold-
 berger, Ekstein Bernat, Imilo
 Leopold (VII Erzsébet-Körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
 rie garmond pe o colonă 10
 bani pentru o publicare. Pu-
 blicări mai dese după tarifară
 și învoială. — RECLAMĂ pe
 pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXVII.

„GAZETA“ iese în de-cere zi.
 Abonamente pentru Austro-Ungari
 Pe un an 24 cor., pe șase luni
 12 cor., pe trei luni 6 cor.
 N-rii de Duminică 4 cor. pe an.
 Pentru România și strălămate:
 Pe un an 40 franci, pe șase
 luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
 N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
 Se primumeră la toate ofi-
 cialele poștale din țară și din
 afară și la d-nii colectori.
 Abonamentul pentru Brașov
 Administrațiunea, Piața mare,
 Târgul Inului Nr. 80. etajin
 I.: Pe un an 20 cor., pe șase
 luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
 Cu dunsii în casă: Pe un an
 24 cor., pe șase luni 12 cor.,
 pe trei luni 6 cor. — Un esem-
 plar 10 bani. — Atât abona-
 mentele cât și inserțiunile
 sunt a se plăti înainte.

Nr. 201.

Brașov, Sâmbătă 11 (24) Septemvrie.

1904.

Austria, Ungaria și „irredentismul“.

Înainte cu câte-va zile am publicat un articol ieșit din penna celebrului istoriograf italian profesorul universitar Pasquale Villari despre irredentism.

În acest articol care a apărut în „Neue Freie Presse“ din Viena, Villari relevă mai întâi părerile, ce sunt lățite între Germani și Austriaci despre irredentismul italian și pe care le crede greșite, apoi trage concluziunile sale susținând, că inaugurarea unui regim de dreptate și de libertate față cu Italianii din Trentino, Triest etc. ar face să dispară cu totul fantoma irredentismului, ce neliniștesce așa de mult pe Austriaci și care nutrește tot mai tare neîncrederea între cele două țări aliate lăsând să apară că Italia de aceea a încheiat alianță cu Austria, ca pe sub mână să lucreze contra ei.

Constatarea lui Villari, că Germanii și Austriacii sunt în mare rățăcire când cred, că irredentismul se lățesce din Italia în provinciile italiene ale Austriei, pe când în realitate se întâmplă tocmai contrarul, adică ideile irredentiste derivă din Triest, Trento și Istria, a îndemnat ne cronicarul diarului „Budapesti Hirlep“ de a face o paralelă între irredentismul italian și irredentismul veșii Dòmne, „dacoromân“ și între situația Austriei și Ungariei față cu „nisuintele centrifugale“.

Ținem a reproduce apereierile cronicarului fôiei maghiare din cuvânt în cuvânt, căci ni-se par interesante din mai multe puncte de vedere. Etă ce scrie „Budapesti Hirlep“ dela 18 Septemvrie:

„Profesorul Viviani (vré sê dică Villari. Trad.) a publicat zilele a-cestea un studiu despre originea irredentismului italian“.

„El analiză în prima linie întrebarea, că unde s'a născut irredentismul: în Italia sau în mijlocul populațiunei italiene a Austriei? Probéză cu acte, că irredentismul nu e product veritabil italian, ci s'a importat de contrabandă în regatul italian din provinciile italiene ale Austriei și decă nu s'ar alimenta necontentit de aici, în timp de câți va ani ar muri de inanție“.

„Cumcă Villari pôte sê aibă dreptate, avem dovadă în istoria irredentiei daco-române“.

„În România nici nu se pome-nea de daco-românism, când aici la noi se născuse deja ideia imperiului daco-român și devenise motorul unor tendințe în politica de naționalitate. Nisce învățători și profesori români, originari din Transilvania, au trecut ca contrabandă în România tendențele daco-române, le-au altoit în inimile tinerimei și le-au cultivat în opiniunea publică“.

„Tot așa s'a întâmplat și în Italia, și scim, că și întemeiatorii și primii apostoli ai panslavismului n'au fost Ruși, ci Cehi din Austria și Slovaci din Ungaria. Politica rusescă a făcut mai târziu capital în

profitul său din teoria acesta a Sla-vilor străini“.

„Austria își are și ea irredentistii săi, întocmai, ca și noi. Între noi doi însă este o deosebire uriașă și anume nu numai în ce privește intensitatea mișcării, dăr și în alte privințe. În Austria nu există un singur element, o singură naționalitate, care sê nu fie infectată de otrava tendințelor irredentiste. La noi rassa maghiară alcătuitoare de stat în urma situației sale și a trecutului său istoric este imună de această bôlă. Națiunea maghiară este un centru mai solid și mai tare pentru statul ungar și în același timp pentru puterea regală ungară, decât Nemții din Austria pentru statul austriac și pentru puterea imperială austriacă. Suntem convinși, că prima și cea mai mare garanție a naționalității noastre este statul ungar, pe când Nemții din Austria se tem, că pericolul cel mai mare al naționalității lor zace tocmai în evoluția modernă a statului austriac. Etă de ce ei nu pot sê alcătuescă sprijin și temelie sigură pentru casa domnitore, cum suntem noi Ungurii, fiind-că după-cum cred ei, garanția naționalității lor nu o alcătuesce puterea imperială austriacă, ci puterea imperială germană“.

Am dîs, că paralela ce-o face foia maghiară conține momente interesante și credem, că și cetitorii noștri ne vor da dreptate. De aceea vom reveni asupra ei, arătând ce este adevăr și ce nu în afirmările de mai sus ale foiei maghiare și aprețiând la rëndul nostru părerile ce domnesc între Maghiari cu privire la așa dîsul „irredentism daco-român“.

„Asociațiunea“ la Timișora.

Timișora, 21 Septemvrie n.

Ađi după-ce s'a ținut serviciul dumnezeesc în amëndouă bisericile românesce de aici s'a deschis pe la orele 11 a. m. prima sedință în prezența unui public numeros și ales românesc de pretutindenți, firesce în preponderanță din Bănat.

În lipsa d-lui vice-president al Asociațiunii, care din cauza unei indispoziții n'a putut lua parte, adunarea a fost deschisă de delegatul comitetului central d-l Dr. Liviu Lemenyi. Înainte de a vê trimite un raport mai amănunțit, mē grăbesc a Vê comunica această vorbire de deschidere, precum și discursul de bineventare rostit de directorul despărțământului Timișora al Asociațiunii, d-l Emmanuil Unguranu.

Etă vorbirea de deschidere:

Onorată adunare generală!

Diferite cauze de natură diferită au împiedecat pe bărbații aceia, cari erau cu mult mai chemați decât mine, de a conduce această adunare generală.

Numai în momentul din urmă m'a distins Comitetul central cu onorific sarcină, la care nu m'am așteptat — cred deci, că onorata adunare generală va fi cu indulgență față de mine și va aprecia

mai mult bunele meile intențiuni, decât modestele mele puteri.

Natura incidentală a misiunii mele aduce cu sine, că nici nu mē simt chemat a desvolta înaintea Domnielor-Vôstre vre-un sistematic program, sêu vre-o reprivire mai amănunțită, cu atât mai vêrtos, căci raportul general al comitetului central servește de bună orientare.

Chiamarea mărêtă a „Asociațiunei“ noastre o cunôșce fie-care membru al ei, o cunôșce fie-care Român.

Scopul, pe care-l urmăresce „Asociațiunea“ noastră, este atât de nobil, atât de just, încât și străinul dator este sê-l aprobe.

Scopul Asociațiunei este cultivarea poporului român, conservarea și desvoltarea dulcei noastre limbi strănqsesce, și — urmărind acest scop — de o parte îndeplinim numai o datorință sacră firească, de altă parte usăm de un drept neprescriptibil înăscut fie-cărui individ și fie-cărui popor, de un drept divin, de Dumnezeu binecuvântat.

Datorința noastră și dreptul nostru de a cultiva și desvolta limba noastră sunt cu atât mai evidente, cu cât putem constata faptul, că a noastră „Asociațiune“ niciodată nu s'a gândit la aceea, ca sê esă cu tendințele sale din cadrul poporului român, nici când nu a căutat a cuceri de la alții, ci numai a conserva și a desvolta ce e al său.

Astfel mare păcat comite acela, păcat în contra legilor eterne, care privește cu ochi răi tendințele noastre culturale, cu cari nimic alta nu ținim, decât că și poporul nostru în limba sa și prin limba sa în nobilă frățescă emulațiune cu celelalte popôre, spre binele patriei comune, sê ocupe pe teren cultural locul acela demn, la care de Provedință e chemat conform însușirilor sale, pe cari nici vitregitatea seculilor nu le-a putut înăbuși.

„Asociațiunea“ noastră, mai cu sêmă de când activitatea ei se estinde asupra tuturor locurilor din această țără locuite de Români, este singura instituțiune, care întrunescă totă suflarea românesce din acest regat, în ea se manifestăză unitatea noastră, scopul ei este acela, la a cărui ajungere cu egală însufățire putem conlucra: putem dice deci — vaiind o vorbă vestită — că în tabăra „Asociațiunei“ se află poporul român din această țără.

Acastă tabără trebuie sê o apărăm de orice dușinan, sê o apărăm cu arma culturai, arma cea mai puternică, și sê scim, că perdută va fi limba noastră, perdut poporul nostru, când această tabără nu o vom sci apăra, — dăr o vom apăra cu glorie și cu isbândă, căci purtăm luptă dreptă și luptăm pentru existență, căci poporul, care nu e capabil de cultură, acela nu e nici demn de viață.

Când s'au modificat vechile statute ale Reuniunei noastre, și în special s'a lărgit teritoriul ei de activitate, s'au aflat ômeni, cari din diferite puncte de vedere cu totul opuse se temeau sêu se bucurau de acele schimbări prevêdënd, fie-care parte din al sêu punct de vedere, efecte dăunose pentru interesele culturale românesce.

Etă însă, esperința dovedesce, că nebasate au fost deoparte temerile, și de altă parte nerealisate au rămas speranțele, ér „Asociațiunea“ noastră, tocmai de când în brațele sale cuprinde pe toți Românii din patrie, a luat cel mai frumos avânt.

Cu vie plăcere am venit deci de-astă-dată în acest frumos emporiu al vechiului Bănat, în istorica cetate Timișora, și cu bucurie vedem adunată în această sală flôrea României din aceste părți.

Decă e adevêrat aceea, că renasceră culturală a României din Ardeal a isvorit, din acea fântână multe veacuri acoperită și suprimată de ordele barbare ale secolilor trecutți, trebuie sê constatăm și aceea, că prin părțile Bănatului s'a născut prima mișcare pentru cultivarea

poporului român și a limbei sale, prin părțile aceste s'a înființat primul institut pedagogic, din care au purcesapostolii învățători, cărora este a se mulțami faptul, că puținți țărani affi în acest ținut, — fie dintre cei mai bêtărâni — cari nu sciucarte. Meritul acesta al Românilor din Bănat este cu atât mai mare, căci în timpurile acelea biserica ortodoxă era supusă unei ierarhii străine.

Cu plăcere pot constata și faptul acela, că tot din părțile Bănatului mai întâi s'au ivit bărbați, cari din căldura inimei lor s'au ocupat cu aparat soientific, cu limba română, cu originea ei, cu structura ei, cu desvoltarea ei.

E deci lucru firesc, că bucuros am venit din depărtări urmând frățesca invitare adresată nouă și nu ne îndoim, că întrunirea noastră de aici va forma o triepță nouă cătră înălțimea idealului nostru cultural, la care nisuim. Declar adunarea generală a „Asociațiunei“ deschisă.

D-l Emmanuil Ungureanu a rostit apoi următorul discurs de bineventare:

Prea Onorate Domnule Președinte!
 Prea Onorat Comitet Central!

Inteligența română din despărțământul Timișorii, reprezentată prin comitetul despărțământului, când a invitat „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“, ca sê-și țină adunarea generală în ast an în Timișora, a voit sê dee dovadă, că totdeuna e gata a sprijini instituțiunile noastre culturale.

Din motiv de mare însemnătate s'a aflat îndemnată această inteligență a-se înrola între sprijinitorii „Asociațiunei“ și prin-acesta a culturai poporului nostru; acest motiv e, că în multe locuri locuite de Români, asemenea și în ținutul și jurul despărțământului Timișorii, poporul român nici intelectualmente nu e așa de deșteptat, nici materialmente nu înainteză așa, ca sê pôtă țină pași cu celelalte popôre intelectualmente mai deșteptate și materialmente mai înaintate; noi pe aici vedem, că în atingere cu alte neamuri conlocuitoare și în viața socială și pe terenul economic tot poporul nostru se arată inferior, el e partea, care cedeză.

Acastă împrejurare ne-a dus pe noi la convingerea, că deși avem în mare parte școlle bune populare, deși școlă bună populară contribuie mult la deșteptarea și moralisarea poporului, dăr totuși față cu emulațiunea popôrelor pentru superioritatea și domnirea culturală economică, pentru poporul nostru de la sate acum nu mai e destulă instrucțiunea și educațiunea ce o capetă în școlă populară; — instrucțiunea și educațiunea din școlă populară trebuie acum și la noi privită de minimalul cultural, ce e de lipsă în viața poporului, ca pe acest fundament sê se pôtă treptat mai departe desvolta și întări; — deci la noi se arată în mod imperativ trebuința, ca poporul nostru, — precum fac și alte popôre mai culte, — sê capete învățătură și după-ce a eșit din școlă populară, trebuie și mai departe sê se lumineze, ca sê se pôtă susținé și întări, însă desvoltarea culturală sê nu fie numai intelectuală, oi sê fie și economică, adecă poporul român sê nu fie numai cu carte, dăr sê fie și econom bun.

Aflu de lipsă a releva, că față cu progresul rapid ce-l fac acum alte neamuri pe terenul economic, trebuie și noi în lucrările noastre culturale, în promovarea culturai generale a poporului nostru sê avem tot-deuna înaintea ochilor și desvoltarea și întărirea lui economică. — pentru-că e frumos idealismul, cultivarea lui dă semn de sentiment nobil, trebuie sê cultivăm și noi idealismul; acesta ne învață sê ținem la naționalitatea, la limba și legea noastră, la portul, tradițiunile și datinele părinților noștri, adecă sê rămânem Români, ce au fost și dênșii.

Din idealism răsare sentimentul de dreptate și onestitate, se cultivăm acest sentiment cu mare zel, ca să nobilităm caracterul poporului, să-i ridicăm nivelul moral; în munca noastră culturală să țintim într'acolo, ca fie-cărui Român să i-se prefacă în instinct, ca să fie om cinstit și om de omenie.

Dér să ținem cont de spiritul timpului și de împrejurările în care trăim, să nu uităm, că trăim într'o epocă, în care alătura cu idealismul în grad asemenea de mare domnesce și realismul, său mai bine spus materialismul, adeică tărâia economică, său puterea averii; și nu perdem din vedere, că un popor, fie el cât de idealist, decât nu se nisuesce să ajungă și la bună stare materială, decât nu se nisuesce să se întărească și în avere, decât pe moșiile și pământul moștenit de la părinții lui se lătesc și întăresc alte neamuri, atunci poporul cel sărăcit, tocmai ca un om, care suferă de bătă fără léc, cu timpul trebuie să péră.

Acest adevăr la noi aplicat, ca să fie bine înțeles și de pătura societății noastre, care n'are multă carte, dic: că în zadar vom cânta noi „Deșteptă-te Române“, decât alte neamuri vor cumpăra holdele și moșiile Românilor.

Spre paguba noastră până în timpul cel mai nou am fost idealisti și de acolo vine, că ne tot tânguim, că suntem săraci, ce în parte nu e adevărat, decî acum nu mai e destul din idealism să șicem: să ne păstrăm și apărăm limba și legea strămoșească; — acum, decât vom să trăim pe acest pământ, unde au trăit și strămoșii noștri, trebuie să șicem: să ne păstrăm și apărăm limba, legea și moși; această treime a-și dori eu să fie scrisă în catechismul poporului român.

Între acele instituțiuni culturale, cari sunt chemate să grijască, ca poporul nostru să capete învățatură și după-ace a eșit din școala populară, cari sunt chimate a cultiva și desvolta literatura noastră și prin munca lor a da direcțiune dezvoltării noastre culturale, în prima linie stă și „Asociațiunea“ pentru literatura română și cultura poporului român, pe care D-vostre onorat comitet central o reprezintă.

Decă ne gândim, că munca noastră culturală și cu această împreună întréga activitate a „Asociațiunei“ e'avisată numai la sprijinul nostru, decât considerăm, cât de mare e problema, ce are „Asociațiunea“ a o deslega, și cât de grele sunt datoritățile, ce are a ie îndeplini, — atunci dela fie-care Român, fără deschilinire de sex, care voesce ca să fie ținut de Român și de om inteligent, dela fie-care Român, care pricepe, că numai promovarea culturii poporului nostru e mântuirea noastră, trebuie să pretindem, ca să între în șirul sprijinitorilor „Asociațiunei“, pentru-că cine sprijinesce această Asociațiune, acela sprijinesce cultura poporului român.

Acum onorat, comitet central, în numele despărțământului nostru asigurându-vă de stima și recunoștința noastră pentru zelul și iubirea de neam, cu care conduceți afacerile Asociațiunei, și mulțumindu-vă pentru ostenele, ce le puneți ca jertfă pe altarul culturii poporului nostru — am onore a vă saluta.

Au mai vorbit apoi d-l Dr. George

Dobrin, în numele „Societății pentru fond de teatru român“ și d-l Dr. Nicolae Oncu în numele „Asociațiunei aradane pentru literatura și cultura română“.

Brașov, 10 (23) Septemvrie.

O voce maghiară despre „Asociațiune“ Diarul „Magyar Szó“ de la 22 Septemvrie publică un lung articol asupra „Asociațiunei“ din privilegiul adunării de la Timișoara. Vorbind de rolul și activitatea „Asociațiunii“, diarul archi-șovinist nu se pôte răbda să nu ridice grave acușări în contra acestei instituțiuni românesce, care urmăresce scopuri absolut pacinice culturale. Etă ce scrie între altele „M. Szó“:

„Ce țintesc Românii din Ungaria cu cultura română? Noi șcim foarte bine. Românii din Ungaria țintesc cu cultura română aceea, ca mereu ținând la suprafață evenimentele istorice deplorabile și figurile, cari le aparțin, ca: Horia, Crișan, Cloșca și Iancu etc., cari cu ură sălbatică au năvălit asupra Maghiarilor, — să țină pururea vie ura trecutului și prin această să asigure separatismul deplin“.....

La atâta răutate și ură orbă, nu neam așteptat nici de la cei mai declarați dușmani ai limbei și culturii noastre.

Austriacii în contra Maghiarilor. Din Salzburg vine șcirea, că în ședința de alaltăieri a dietei provinciale deputații Stöblz, Hueber, Haagen și soți, au prezentat un proiect de rezoluțiune în care se exprimă îngrijirile dietei din cauză, că ordinul ministrului de rășboiu privitor la introducerea limbei maghiare în corespondența armatei jienesce adenc misiunea culturală a poporului german. Proiectul a fost dat comisiunei de drept public.

Convenția comercială între Austro-Ungaria și Italia. Din Viena se telegrafiază, că s'a încheiat deja convenția comercială între Austro-Ungaria și Italia. În baza convențiunei, Italia pôte să importeze în monarhie vin, dér numai cu trenul, plătind vama veche. Pe mare și de la 1 Ianuarie 1905, pe toate liniile, se va plăti o taxă vamală de 60 corone.

Budgetul anului viitor. Un diar oficioș maghiar scrie, că s'a pregătit deja proiectul de budget pe 1905. La toate resorturile s'a ținut sémă de principiul economiei, dér s'a luat în considerare urcare salariului funcționarilor de stat și regularea salariului împiegaților de la căile ferate. Afară de acesta se va avé de grije de ore-cari reserve în urma plusului de cheltueli, ce-l va provoca noua lege a în-

vătământului poporal (proiectul lui Berzeviczyi) Ministrul de finanțe va presenta camerei proiectul de budget pe 1905 în jumătatea a doua a lunei Octomvrie.

Memorandul Sașilor.

Memorandul consistorului sășesc votat la 27 August și prezentat guvernului la 7 Septemvrie în afacerea proiectului lui Berzeviczy a fost dat publicității. Acest memorandum este semnat de curatorul bisericei sășesci Dr. Karl Wolff, ținând locul episcopului, și de secretarul Karl Fritsch și are următorul titlu:

„Memorand asupra anteproiectului legii despre reforma art. de lege 38 din anul 1868 referitor la instrucțiunea primară, a art. de lege 18 din 1879 referitor la instrucțiunea limbii maghiare, a art. 16 de lege din anul 1893 referitor la salariarea învățătorilor și învățătorilor confesionali“.

Etă textul memorandumului:

Punctul de plecare al anteproiectului trimis de domnul ministru r. u. al cultelor și instrucțiunei publice este rezultatul defectuos al instrucțiunei limbii maghiare în școala primară, care rezultat — adevărat, este măsurat după ținta stabilită aici (§. 14) pe cum urmază: „Copilul cu limba maternă nemaghiară în timpul obligativității școlare de șese ani se-și însușească limba maghiară în așa măsură, ca conform referințelor țerii, se-și pôte exprima cugetele esact și corect ungresce, mai de parte ca copilul se pôte celi fluent, scrie și socoti corect ungresce.“

Nu esitam a declara, că este o eróre a admite, că o asemenea însușire a limbii maghiare peste tot ar fi cu puțință.

Cel ce consideră mijlocele modeste, cu cari operază peste tot școala primară, cel ce nu atribue fraselor orbitore ale diiei o valóre mai mare, decât forțelor reale ale spiritului și inimei, cari în ultima analiză sunt invincibile, acela nu pôte să nu simtă adenc regrete, că acestui proiect de lege îi lipsesce condițiunea primordială pentru a puté avé un efect: îi lipsesce cumpănirea referințelor țerii și judecata asupra țintei și problemei școlei în general.

Când s'a prezentat înaltei Camere a deputaților articolul 18 de lege din 1879, la care proiectul actual revine în multe privințe dându-se ca esecutarea aceluia, se dicea în motivare: „A șili pe cetățenii de alte limbi, ca pe lângă limba lor maternă se-și însușească și limba statului, este o șfortare inutilă“ — ér astăzi vine această „șfortare inutilă“ să fie codificată în lege!

Dér abstrăgând de la această țintă imposibilă, chiar și punctul de plecare al noului proiect este o eróre. Punctul de plecare al fiă-cărui proiect școlar trebuie să fie: Că nivelul cultural al poporului este prea înapoiat, și prin urmare ținta trebuie să fie, a-l ridica. Aici se întrebă numai de rezultatul instrucțiunei maghiare. Din capul locului se declară, că rezultatul nu este mulțumitor, și acum acest rezultat trebuie potențat cu mijloce imposibile.

Pôte să fie adevărat că, afară de unele excepții, rezultatul instrucțiunei maghiare pe temeiul art. 18 din 1879 în școlile de alte limbi n'a fost mulțumitor. Causa acestui rezultat nemulțumitor a fost duplă. Întâiu s'a arătat în mod evident imposibilitatea practică de a se esecuta legea, asupra cărei imposibilități consistorul subsemnat în protestul său de la 1 Martie 1879 Nr. 4131/1879 adresat contra proiectului atunci în desbatere (art. de lege de la 1879) a atras atențiunea. Nu „indolența și rezistența patronilor școlilor“ a fost, care s'a pus în calea esecutării, ci imposibilitatea faptică.

Apoi, date fiind referențele — deși motivarea §-lui 14 a proiectului de față se încercă a susține, — bilinguismul copiilor de țărani nu se pôte obține. Motivarea se referă la acest loc la referențele analóge din Prusia, Posen, Schleswig, Saxonia, Belgia, Svedia, Norvegia, Anglia și Elveția. Cu acestea era să se dovedească, că însușirea perfectă a unei limbi străine este posibilă chiar și numai prin instrucțiunea primară. Dovada acesta însă nu s'a adus și nici nu se pôte aduce. Căci unde în numitele țeri instrucțiunea școlară a limbii străine pare a avé rezultat, că copiii absolvind școala primară sunt stăpâni pe limba respectivă, acolo rezultatul nu se pôte atribui numai instrucțiunei școlare, ci în prima linie împrejurării, că copilul a avut ocaziune a întrebuința această limbă în viața țilnică.

(Va urma)

Incoronarea regelui Petru.

Miercuri în zorii țilei, o salvă de 21 tunuri a anunțat populațiunei din capitala Sârbiei, precum și în toate localitățile din regat, unde esistă garnisóne, serbările încoronării.

Orașul a fost splendid pavosat și o mulțime enormă a staționat pe toate stratele pe unde a trecut spre catedrală cortegiul regal. Trupele garnisónei, precum și delegații provinciilor, corporațiunilor, societățile și elevii școlilor din Belgrad au fost înșirați de-alungul parcursului cortegiului regal.

Cortegiul regal a părăsit palatul la orele 8 dimineța, în ordinea următoare: un ofițer superior călare, 2 heroldi regali călare, un jumătate escadron de cavalerie,

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Kuropatkin.*)

Amintiri personale, de Sven v. Hedén.

Alexa Nicolaevici Kuropatkin este centrul dramei din Extremul Orient și privirile tuturor sunt îndreptate asupra lui.

Ca bărbat tiner a servit în legiunea străinilor și a luat parte la mai multe „misiuni sahariene“, pe cari le-a descris tot așa de escelent, conscientios și cu pricepere, ca pe toate cele-lalte experiențe militare ale vieții sale bogate în evenimente. Așa a descris el rășboiul turcesc, a publicat mai multe manuale militare și o lucrare voluminóșă sub titlul: „Kașgaria, o zăgrăvire geografică istorică asupra acestei țeri“.

Ca șef al statului major general sub Skobelev, Kuropatkin a avut ocaziune a studia arta rășboiului în mod practic sub conducerea acestui renumit general. Totuși Kuropatkin în multe privințe nu sémână cu Skobelev. Acesta iubia cu pa-

timă rășboiul, îmbrăca uniforma albă, pune toate decorațiunile pe piept, se frisa și parfuma și intra în luptă dichisit ca un mire, ce merge la cununie. Ér când trecea în revistă trupele, era primit cu ovatiuni nesfârșite.

Kuropatkin din contră consideră rășboiul ca un réu inevitabil, ca o artă, care trebuie studiată foarte serios și nu pôte fi lăsată în voia însuflețirii trecătoare. În privința popularității se pôte măsura cu Skobelev, dér pe când acesta avea darul rar, de a-și electrisa soldații numai cu privirea, Kuropatkin inspiră soldaților prin preșența sa o liniște și încredere nețărmurită. Il consideră ca pe un tată, și șciu, că el se interesază de cel din urmă infanterist, ca și de propriul său fiu.

La 1876 guvernorul Turkestanului, generalul Kaufmann, s'a hotărât a trimite o legatiune la lakub Bek și a lase pe tinerul Kuropatkin ca șef al legatiunei. Kuropatkin însoțit de trei ofițeri și cincispre-șecce Cazaci, a plecat din Oș, dér n'a sosit încă la Gulcea și mica cetă fu atacată de Chirgizi. În ciocnirea, ce a avut loc, șeful Chirgisilor, Ișem Bek, fu împușcat, ér Chirgizii s'au retras. Kuropatkin

fu rănit de un glonț la mâna dreaptă și a trebuit să se întorcă la Oș spre a-se su-pune unei operații. O mână perforată este așa-dér, care astăzi conduce legiunile pe câmpiile Manciuriei. Revolverul cu care i-s'a împușcat mâna, îl păstrează Kuropatkin între trofeele sale și mi-l'a arătat în locuința sa din Petersburg. Ciocnirea acesta s'a întâmplat în Mai și legatiunea n'a putut să plece din nou până în Octomvrie, când i-s'a dat o suită de 25 Cazaci. Prin călătoria sa peste Aksu și Cuciar spre Turfan, unde a făcut lucrări cartografice, Kuropatkin și-a eternisat atunci numele pentru tot-déuna în istoria călătoriilor de descoperire în Asia. Misiunea cu care a fost însărcinat, a resoltit-o în mod escelent și frontiera a fost stabilită, conform dorințelor Rusiei acolo, unde se află până în ziua de astăzi. Resultatul geografic al acestei călătorii l'a depus Kuropatkin în lucrarea amintită „Kașgaria“, operă de importanță clasică, care s'a tradus și în englezesce.

Sub comanda supremă a lui Skobelev, Kuropatkin a fost comandantul uneia dintre colónele, cari la 24 Ianuarie 1881 au asaltat Gök tepe. Skobelev ordonă a

se face o mină, la care soldații lucrau ziua-nóptea. Turcmenii observară lucrarea Rușilor, nu pricepeau însă ce au de gând. Când lucrătorii ajunseră sub ziduri și se aușia șgomot suteran chiar în interiorul fortăreței, Turcmenii au creșut, că Rușii vor face o gaură în pământ și vor eși d'acolo unul câte unul. Ei se adunară în masse tocmai asupra punctului fatal cu săbiile scóse. Iși pôte ori-cine închipui efectul ce l'a produs aici o tonă de praf de pușcă. Kuropatkin a dat asalt pe apertura, ce s'a produs, și Gök-tepe a fost luat.

Primele mele întâlniri le-am avut cu Kuropatkin în Asia, și de atunci de câte ori eram în trecere prin Petersburg, îl visitam. Villa pe care o posedă Kuropatkin este la o distanță de 20 minute de Petersburg și este lipsită de ori-ce lux. Ajuns la înălțimea cea mai mare în ierarchia militară, Kuropatkin și-a păstrat simplitatea moravurilor soldătesce și chiar și astăzi, când ochii întregii lumi sunt îndreptați asupra lui — el dirigesce operațiunile dintr'un vagon al căilor ferate.

Kuropatkin este cinstea și d reptatea încarnată. La avansări nu este influențat de cât de hârnicia personală și în ochii

*) Extras din revista „Die Woche“.

trăsura curții cu guvernorii principilor regali, trăsura curții cu administratorul listei civile și mareșalul curții regale, trăsura curții cu domna de onoare a principesei și cu șeful cabinetului particular al regelui, un pluton din garda regală călare 2 picheți, trăsura cu principesa Elena și principele Paul, un alt pluton al gardei regale călare, delegațiunile regimentelor din garnisonul regatului cu drapelul lor, un herold cu blazonul regelui și un altul cu stindardul regelui, regele cu principele moștenitor George și cu principele Alexandru, toți călări, urmași de statul major general. Un pluton al gardei regale călare închidea cortegiul regal. Mulțimea enormă a aclamat cu entuziasm trecerea cortegiului regal.

La catedrală, regele a fost întâmpinat de mitropolit, încunjurat de episcopi și de clerul mitropolitan. În curtea catedralei, o campanie de onoare formată din elevii școlii de sub-ofițeri, a dat onorurile militare.

Imediat după intrarea regelui în biserică, unde erau deja adunați miniștri, corpul diplomatic și invitații, s'a început ceremonia încoronării după ritul ortodox.

Actul încoronării a fost anunțat capitalei printr-o salvă de 101 tunuri. Prima salvă a fost trasă de tunul lui Karageorge din bronzul căruia a fost făurită și coroana regală.

Înainte de amiazi, regele a primit în salonul galeriei de la palatul regal, în prezența ministrului afacerilor străine și a suitei, felicitările corpului diplomatic. După recepția corpului diplomatic, regele a primit în sala tronului felicitările corpurilor constituite ale statului. Regele era îmbrăcat cu mantia regală, cu coroana pe cap, ținând în mână sceptrul și globul regal.

După ceremonia religioasă, regele a semnat actul încoronării, prealabil contra semnat de mitropolitul Serbiei, președintele consiliului de miniștri și al Skupștinei, miniștrii, presidentul consiliului de stat și presidentul curții de casație. La orele 10 și jum. întreaga ceremonie a încoronării era terminată.

La întoarcere spre palat, regele a fost mult aclamat de mulțime.

Imediat după plecarea cortegiului regal, însemnele regalității au fost readuse la palat cu același ceremonial ca și la transportarea lor la catedrală.

La recepțiunea de la palat a corpului diplomatic, ministrul austro-ungar *Dumba*, a prezentat regelui, în numele trimișilor speciali, felicitări cu ocazia încoronării sale, er ministrul otoman *Fethy-paşa* a felicitat pe suveran în numele miniștrilor acreditați la Belgrad.

După recepțiunea de omagii a corpurilor constituite ale statului. Mai întâiu a fost primit clerul în frunte cu mitropolitul Serbiei.

lui un mare duce nu este mai pe sus decât ori care alt ofițer.

Nici odată Rusia n'a avut un general, administrator și strateg de talia lui Kuropatkin. Der pe câmpul de război, fiesce, sunt combinațiuni, cari se sustrag calculului, și în fața cărora chiar și generalul cel mai genial se vede în imposibilitate de a-și executa planurile.

Kuropatkin este pătruns de o religiozitate profundă. Ambasadorul Reuterskiöld a dat odată un dineu, la care a invitat somitățile geografice, între cari și pe Kuropatkin. Acesta însă a refuzat, dîcînd, că în acea zi s'a cuminecat și nu pôte să primască invitarea.

Dacă va rămâne învingător, sunt sigur, că își va purta triumful cu umilință, er deocă va fi biruit, nici o trăsătură a feței nu va trada, că ar fi mahnit. Speranța biruinței finale însă nici odată nu l va părăsi și mereu va repeta: „Răbdare! Răbdare! Trebuie să sfîrșim odată cu Japoneseii, căci altminteră nu ne putem întorce acasă“.

La recepțiunea membrilor Skupștinei, presidentul adunării legiuitoare a rostit un discurs, făcînd un scurt istoric al dezvoltării poporului sêrb și relevînd, că *Karageorge a fost sufletul revoluțiunii sêrbesci pentru neatarnare. Fiul sêu a fost binefăcătorul Serbiei. Așa se explică pentru ce astăzi Serbia ridică ochii spre strănepotul lui Karageorge în deplină încredere, că domnia regelui Petru va ridica bună starea și progresul Serbiei.*

În urmă regele a primit defilarea funcționarilor statului, a corporațiunilor și a deputațiunilor.

După amiazi a fost defilarea cortegiului istoric.

Sera s'a dat o reprezentație de gală la teatrul Național, care era splendid luminat și decorat. Orașul întreg a fost de asemenea iluminat.

„Oficialul“ publică decretul regal, prin care se acordă numeroase decorațiuni ofițerilor, funcționarilor statului și cetățenilor, precum și amnestie deplină pentru delictele electorale, delictes pentru aștărea populațiunii, precum și pentru condamnății de către tribunale și poliție la un maximum de închisore de 15 zile.

— Serbările încoronării au decurs fără nici un accident.

Războiul ruso-japonez.

Despre situația de pe câmpul de război din Manciuria, telegramele din urmă spun numai atât, că Japoneseii își continuă înaintarea pe drumul Mukdenului. La 17 Septembrie avanposturile lor s'au ciocnit cu două trupe rusesci trimise pentru a face recunoșteri, er de atunci nu s'a mai întîmpilat vr'o ciocnire mai însemnată.

Kuropatkin telegrafiază cu data de 20 Septembrie, că la armata rusescă nu s'a întîmpilat nimic deosebit. În 19 Sept. s'a vădut — dice el — că o trupă inamică s'a îndreptat spre strîmtorea Talin. Și la 20 Septembrie a atacat de două-ori pozițiunile rusesci, trimițînd mai mult de 4 companii, ca să încunjure aripa dreaptă rusescă. Atacurile însă au fost respinse și cavaleria a zădărnicit mișcarea de încunjurare.

O scire telegrafică din Tokio venită prin Londra spune, că generalul *Kuroki* ar fi trecut cu 100,000 fluvial Hunho. Trecerea lui *Kuroki* peste fluviu nu e confirmată însă. Scirea ni se pare esagerată, căci nu se pôte ca Rușii să-l fi lăsat pe *Kuroki* să treacă peste Hunho fără a-i opune rezistență, er despre vr'o luptă cu *Kuroki* la acest punct nu se pomenește nimic înocă.

Cu privire la *asediul Port-Arthurului* depeși particulare asigură, că ultimul atac contra fortăreței s'ar fi sfîrșit cu ore-care succes al Japoneseilor. Două forturi ar fi fost cucerite de Japonesei. Atacul din urmă îl pregătiseră Japoneseii timp de 19 zile, sperînd că vor pute cuprinde fortăreța. „Daily Telegraph“ primesce scirea, că Japoneseii nădăjduesc să cucerească fortăreța cel puțin în Noemvrie. De altă parte însă se asigură, că Port-Arthurul nu va pute fi luat mai curînd de primăvara viitoare.

*

O scenă tragi-comică. În Chișineu, capitala Basarabiei — povesteste un călător sosit în România — se petrec scene mișcătoare în urma mobilizării armatei rusesci din această provincie. Mulți dintre cei obligați la serviciul militar, îndeosebi *Evreii*, caută să se sustragă înrolării prin fugă. Luni s'au ascuns 2 rezerviști evrei într'o bute, sperînd că astfel vor pute trece, nesuperați de organele politice, periferia orașului. Butea, încărcată pe o căruță, fu însă oprită la capetul orașului de organele de supraveghiere și constatîndu-se conținutul ei, ea fu dată jos de pe car și rostogolită pe o distanță de 2 chilometri de-alungul străzii până la casarma centrală. Aici butea a fost desfundată și cei doi rezerviști fură scoși cu enuta și mănăți în casarmă.

Urmările războiului. Tota recolta și casele locuitorilor din Manciuria; au fost nimicite de furia războiului. Valea Hunului și satele de pe lângă drumul spre Simiintun sunt pustiite și totă câmpia roditoare de la sud e golită de locuitorii Locuitorii nu fug numai la Mukden, ci și pretutindenți în partea apusună, unde îi amenință Hunhuzii. Războiul a adus ruina desăvîșită a locuitorilor în Manciuria.

SCRIRILE DILEI.

— 10 (23) Septembrie.

Semnarea actului de nascere al moștenitorului Italiei. Marți dimineața la orele 11, s'a făcut, la castelul regal de la Racconigi, semnarea actului de nascere al principelui moștenitor, căruia i-s'a dat numele de *Humberto, Nicolas, Tomaso, Giovanni, Maria și Iuliu de principe de Piemont.* Actul a fost redigat de către presidentul Senatului Saracco, ca ofițer al stărei civile și de ministrul de interne Giolitti, ca notar al Coronei. Martori au fost contele Nigra, fostul ambasador italian la Viena și presidentul Camerei deputaților Biancheri, ambii cavaleri ai ordinului Anonciada. După semnarea actului, s'a dat la castel un lunch. Regele a conferit ministrului president Giolitti, generalului Desonnaz, ambasadorului italian la Paris, contele Torielli, marele colier al ordinului Anonciada.

Emigrarea Sécuiilor. Din ultimul raport al camerei de comerț și industrie din Tergu-Mureșului rezultă, că emigrarea Sécuiilor ia dimensiuni tot mai mari. În anul 1903 au emigrat 14,085 Sécui, mai mulți ca în anul 1902. Partea cea mai mare din cei emigrați, anume 10,750 s'au pripășit prin România, 1126 în America er 2209 în alte state ale Europei.

Congresul internațional al liberei cugetări. Marți dimineața s'a deschis în prezența a aproape 4000 congresiști, congresul internațional al liberei cugetări. După prima ședință, congresiștii s'au dus în cortegiul la Porta Pia, unde au depus corone pe piatra comemorativă, care reaminteste deschiderea prin care trupele italiene au intrat în Roma la 26 Sept. 1870. În ședința de Miercuri s'a iscat în sinul congresului un mare tumult în urma faptului, că partidul revoluționarilor a eșit învingător cu propunerile sale.

D. C. Moroiu, mare măestru al marelui loje masonice din România, neputîndu-se duce la congresul liberei gîndiri, a rugat pe d-l Ettore Ferrari să reprezinte loja română. Loja a trimis congresului și un *memoriu*, în care vorbeste de noua lege școlară din Ungaria prin care se împune școlilor române introducerea limbii maghiare.

Ciocnire de trenuri. Din Ferrara (Italia) se telegrafiază: Mecanicul unui tren de marfă, care manevra Marți în 20 l. c. n. în gara de aci, a lăsat grija trenului în seama fochistului, care nesciind să oprască mașina, trenul a intrat cu viteză pe linia spre Bologna, și se ciocni cu trenul expres plecat din Bologna la orele 10 dimineața. Un incendiu s'a declarat în trenul expres, distrugînd vagoanele de bagaje și cel poștal. Sunt 7 ucizi și 16 răniți din cari 6 forte grav. Mecanicul trenului de marfă a fost arestat.

Răscălele țărănesci din districtul Vaslui, despre cari am amintit în unul din numeroasele trecute, au fost mulțumită intervențiunii pline de tact a autorităților județenesci, aplanate fără vîrsare de sînge. Instigatorii, 7 la număr, au fost transportați la Vaslui unde vor fi confrunțați cu țărani seduși.

O dramă sfîșietore s'a petrecut Miercuri pe șosău, care duce din Iași spre mahalaua Nicolina. Un tată, — Ioan Doboșaru — pentru a-și feri copilașii de plăia și frigul îngrozitor din noaptea premergătoare, s'a desbrăcat gol, învîlînd cu hainele sale și acoperînd apoi cu trupul sêu pe micuții sêi copilași. A doua zi însă, Ioan Doboșaru a fost găsit mort, trântit asupra celor trei copii cari încă erau în viață. El era victima enormului sêu sacrificiu de tată. Din autopsia făcută rezultă, că mărtea a provenit din cauza frigului. Cercetările au dovedit, că acest om de inimă, acum 2 luni a salvat de la înec pe femeia Tasia Mardar, pe care a scos-o din Prut, primejduindu-și viața.

O pinctă în pîntece. Înainte cu vre-o 10 zile a murit în Seghedin soția unui mașinist cu numele Ledeczi. Făcîndu-se autopsia s'a găsit în pîntecele ei o pinctă, care, se vede, a rămas acolo

din nebagare de sêmă cu ocaziunea unei operațiuni, căreia s'a supus femeia în clinica chirurgicală din Budapesta. Casul acesta, natural, a făcut mare senzație. Acum cetim, că soțul răposatei a ridicat la procuratura din Seghedin acusa pentru omor săvîșit din negrije contra profesorului de univ. din Budapesta Dr. *Dollinger*, șeful clinicii, sub a cărui supraveghere s'a făcut la timpul sêu operațiunea. Ministrul de justiție a dispus exhumarea femeii.

*. **Experiența de mai mulți ani** au constatat, că la suferințe de stomac folosirea cunoscutelor *prafuri seidlitz ale lui Moll*, au efect vindecător, și sunt de preferit altor medicamente. Întăresc stomacul și curăță sângele. Prețul unei cutii originale 2 corone. Se pot căpeta dîlbic prin postă cu rambursă, dela farmacistul A. Moll lif-rantul curții din Viena Tuchlauben 9. În farmaciile din provincie se se cêră preparatul A. Moll, provădut cu marca de contraventie și subscriere.

Procesul școlilor catolice.

Miercuri s'a început la Bucuresci procesul școlilor congregațiunilor catolice „*Notre Dame de Sion*“ din Iași, Galați și Bucuresci, prezentîndu-se în fața consiliului permanent de pe lângă ministerul instrucțiunii publice, superioarele acestor institute, însoțite de apêtorul lor d-l profesor de univ. Al Xenopol. Raportul cetit de inspectorul școlilor d-l Theodor dice, că direcțiunile școlilor congregațiunii nesocotesc regulamentele școlare și legile în vigoare, că mulți dintre profesori n'au autorizațiunea de funcționare și că istoria țării și religia ortodoxă sunt neglijate în mod tendentios și sistematic.

D-l Theodoru mai constată, că elevele sunt obișnuite a da direcțiunii diferite daruri pentru folosul religiei catolice, sêu institutelor ei, și că din școlă lipsește cu desăvîșire educațiunea națională, preparînd astfel terenul pentru proselitizarea elevelor.

Silînțele de convertire sunt îndreptate în special în contra elevelor de familii bogate, der cele mai puțin bogate erau cultivate în scopul de a face pe misionarele pe lângă celelalte.

Întrînd în amănunte, d-l Theodoru citează cazul d-șorelor Basarabeanu din Galați, cari fiind convertite la catolicism au depus la Banca Națională din acel oraș însemnate sume de bani, cari au fost apoi ridicate de către călugărițele catolice și expediate la Roma.

Apêrătorul contestînd această afirmațiune, d-l Theodoru a cerut chemarea ca martori în fața consiliului, pe un funcționar de la Banca Națională din Galați și pe d-șorele Basarabeanu, Sora Marie Claire — care actualmente este superioara unei mănăstiri din Tenis — pe d-na Paul Stătescu, Abramoș, Cantunari, Devinioti și Titu Popovici.

Consiliul a admis chemarea acestor martori, precum și cererea d-lui Xenopol, ca d-șorele Basarabeanu să vie însoțite de avocatul lor d-l Gh. Malaxa, care cunoșce pentru ce s'au întrebuintat banii depuși la Banca Națională din Galați.

La ora 7 ședința s'a suspendat, și s'a continuat eri, Joi la orele 5 d. a.

ULTIME SCIRI.

Petersburg, 22 Septembrie. *Kuropatkin* a primit ordinul, ca din *carve politice se apere Mukdenul* și numai mai tîrziu să se retragă la Tienling.

Tokio, 22 Septembrie. După sciri sosite aici, Rușii fortifică Mukdenul și în jur de Tienling au ridicat șanțuri înalte.

Londra, 22 Septembrie. „Daily Telegraph“ primesce scirea, că împăratul Chinei (suzeranul Tibetului) a detronat pe *Dalailama*. Se dice, că detronarea stă în legătură cu războiul ruso-japonez.

Capstadt, 22 Septembrie. Hererii au spart linia de luptă a trupelor germane și au ucis mulți soldați. Hererii au săvîșit apoi un mare măcel asupra locuitorilor germani din colonie.

Londra, 22 Septembrie. Agenția „Reuter“ primesce din sorginte acreditată scirea din Shanghai, că flota rusă din Port-Arthur va face o nouă încercare de a eși în largul mării spre a-se refugia într'un port neutru.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil Traian H. Pop.

Dela „Tipografia A. Mureșianu“ din Brașov, se pot procura următoarele cărți:
(La cărțile aici înșirate este a se mai adauge ca lângă portalul postal arătat, încă 25 bani pentru recomandatio.)

Scrieri scolare.

Recompensele și pedepsele în școala populară, studiu pedagogic de d. Daru, cu un adaus, 64 pag. format mare. prețul 60 bani, se poate procura dela Tipografia A. Mureșianu, precum și dela autor și din librării.

Cântul în școala populară de Iuliu Pop, învățator în Năsăud. Teoriă, praxă și cântări. Este o scriere întocmită pentru cei ce propun cântările. Prețul 60 b. (cu posta 66 b.)

Manual catehetic pentru primii ani școlastici, ca îndreptar pentru cateheți, învățatori și părinți, prelucrat de *Basilin Rațiu*, profesor la seminarul din Blășișu. Prețul 80 b. (cu posta 90 b.)

Gramatica limbii române, pentru școlile inferioare, prelucrată după sistemul fonetismului modern, de *Ioan Papiu*. Partea I. Etimologia. Edițiunea II. Prețul 50 bani.

Îndreptar teoretic și practic pentru învățământul intuitiv în folosul elevilor pregarandiali, a învățătorilor și a altor omeni pe școala de V. Gr. *Borgovan* prof. de pedagogie. Edițiunea III. Prețul 2 cor. 40 bani (+ 10 b. p.)

Oral general pentru școala română cu 6 clase și cu un singur învățator de *Georgiu Mazyar*. Prețul 80 b. (+ 10 b. p.)

Scriptologia, seu modul de a învăța cetitul scriind. Îndreptar pentru învățătorii la tracarea Abecedarului de *Basilin Rațiu* prof. preparand. Prețul cor. 2 (+ 10 b. p.)

Antropomorfisme și Antiantropomorfisme în limba română de *Nicolae Sulică*. În limba noastră scrierile de felul acesta sunt rare și scrierea aceasta a d-lui profesor la gimnaziul român din loc Nic. Sulică se distinge nu numai prin conținutul său bogat și sistematic, prelucrat după stricta metodă științifică, ci și prin limbajul său scris la înțelesul tuturor. Autorul e cunoscut și din scrierile sale folklorice filologice de până acum. Prețul 80 bani (+ 5 bani porto.)

Cărți de rugăciuni și predicii.

Cuvântări bisericăse scrise de *Ioan Papiu* Tom. III. Prețul 3 cor., plus 20 b. porto.

Cuvântări bisericăse de *Ioan Papiu*: tomul III cuprinde cuvântări bisericăse acomodate pentru orice timp; și pentru toate sărbătorile de peste an. Pe lângă predicii, se mai află în text câte-o instructivă notiță istorică privitoare la însemnătatea diferitelor sărbători. Fie-care tom separat costă 3 cor. (plus 10 b. porto.)

Predici pentru Duminecile de peste an, compuse după catechismul lui Decharbe, de *V. Christ*. Conține predicii dela Dumineca XI după Rosalii până la Dumineca Vameșului. Prețul cor. 1.60 (prin postă cor. 1.70.)

Cuvântări bisericăse pre sărbătorile de peste an scrise de *Ioan Papiu*. Preț. 3 cor. (pl. 30 b. porto.)

„Cartea Durerii“ de *Emil Bougaud*, tradusă din originalul francez de *Iacob Nicolescu*, editura lui *Dr. E. Mianu*. Timișoara 1896. O cărtică de mângăere sufletescă, care costă legată 3 corone (plus 10 bani porto.)

„Cuvântări bisericăse de Massillon“ traduse din originalul francez de *Ioan Geț* protopop gr.-cat. român al diecesei de Oradea-nare. — Deja la 1898 a apărut în Oradea-mare cartea cu titlul de mai sus care cuprinde 17 predicii de ale vestitului orator ecleziastic francez. Prediciile sunt împărțite de traducător după anul bisericăse *resăriten*, și fiecare este pusă la acea Duminecă sau sărbătoare, cu a cărei evanghelie se potrivește predica. Un volum elegant de peste 400 pagini în 8° cu portretul lui Massillon. — Traducerea se distinge printr-un limbaj simplu. — Prețul 5 corone (6 Lei 50) plus 30 bani porto.

Cuvântări funebre și iertăciuni din autori renumiți, prelucrate de *Titu Budu*. Tom. II. preț. 2 cor. (plus 20 b. porto.)

Cursul la bursa din Viena.

Din 22 Septembrie n. 1904.

Renta ung. de aur 4%	118.80
Renta de corone ung. 4%	97.70
Impr. oăil. fer. ung. în aur 3 1/2%	88.75
Impr. oăil. fer. ung. în argint 4%	97.60

Bonuri rurale croate-slavone . . .	98.50
Impr. uug. cu premii	206.75
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin .	160.—
Renta de hârtie austr.	99.40
Renta de argint austr.	99.40
Renta de aur austr.	119.85
Renta de corone austr. 4%	99.40
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	91.—
Losuri din 1860.	154.75
Acții de-ale Băncei austro-ungară .	16.14
Acții de-ale Băncei ung. de credit .	768.50
Acții de-ale Băncei austr. de credit .	657.50
Napoleonori	19.01
Mărci imperiale germane	117.35
London vista	239.57 1/2
Paris vista	95.05
Note italiene	95.20

Cursul pieței Brașov.

Din 22 Septembrie n. 1904

Bancnote rom. Cump. 18.96	Vend. 19.02
Argint român. „ 18.82	„ 18.90
Napoleonori. „ 19.02	„ 19.10
Galbeni „ 11.20	„ 11.30
Ruble Rusesci „ 2.52	„ 2.54
Mărci germane „ 117.20	„ 117.40
Lire turcesci „ 21.50	„ 21.60
Scris. fonc. Albina 5 ^o 101.—	„ 102.—

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 23 Septembrie 1904.

Măsura sau greutatea	Calitatea.	Valoarea în	
		Kor.	fi.
1 H. L.	Grâu cel mai frumos	17	40
„	Grâu mijlociu	17	20
„	Grâu mai slab	16	90
„	Grâu amestecat	12	40
„	Săcară frumosă.	10	70
„	Săcară mijlocie.	10	30
„	Orz frumos	9	80
„	Orz mijlociu.	9	—
„	Ovės frumos.	7	20
„	Ovės mijlociu	7	—
„	Cuauruz	12	40
„	Mălaiu (mei)	10	—
„	Mazăre.	16	14
„	Linte	22	—
„	Fasole	20	—
„	Sămână de in	22	—
„	Sămână de cânepă	9	20
„	Cartofi.	5	—
„	Măzărice.	—	—
1 kilă	Carne de vită	—	96
„	Carne de porc	1	20
„	Carne de oerbeci	—	76
100 kil.	Sân de vită prospăt	40	—
„	Sân de vită topit	62	—

Brassóvármegye allspánjától.

Sz. 8.83—1904.

Hirdetmény.

Brasóvármegye közigazgatási és gyámhatóságai szükségleteiről, valamint az azok fedezésére szolgáló jövedelmekről az 1903. évi szervezett költségelirányzata Brassóvármegye állandó választmányának 1904. évi szeptember hó 17-én Dr. Jekel Frigyes vármegyei alispán elnökele alatt tartott ülésében tárgyalatott és elfogadtatott.

Ezen költségelirányzat az 1896. évi XXI. t. cz. 17 § a értelmében f. évi szeptember hó 21-étől f. évi október hó 5-éig bezárolag Herter János vármegyei aljegyző irodájában közszemlére kitétik, hol az a hivatalos órák alatt a jelzett határidőn belül betekinthező és a netaláni észrevételek ugyanazon határidő alatt nálam benyújtandók.

Brassó, 1904. évi Szeptember hó 19-én.

Dr. Jekel, alispán.

1—1., 1909

ANUNCIURI

sunt a se adresa subscrisei administratiunii. In cazul publicării unui anunciu mai mult de odată se face scădemēt, care cresce cu cât publicarea se face mai de multe-ori.

Administr. „Gazetei Trans.“

AVIS!

Subscrisa se recomandă Onor. public pentru confecționare de

Rochii și Albituri

după moda cea mai nouă, cu gust și după plac, în și afară de casă.

Cu totă stima

DORA KÖNIG.

Brașov, Strada Catherinei nr. 23.

Odăi

elegant mobilate.

Fiind Sesonul de vară terminat se închiriază odăi mobilate

în Villa Kertsch

cu prețuri reduse (dela 10 fl. până la 25 fl. pe lună). — Asemenea și o locuință elegant mobilată cu 4 odăi, bucătărie etc.

Praturile-Seidlitz ale lui Moll

Veritabile numai, decât fiecare cutiță este provădută cu marca de apărare a lui A. Moll și cu subscrierea sa.

Prin efectul de leuire durabilă al Praturilor-Seidlitz de A. Moll în contra greutăților celor mai cerbicoase la stomach și pântec, în contra cărceilor și acrelei la stomach, constipațiunei cronice, suferinței de ficat, congestiunei de sânge, haemorhoidelor și a celor mai diferite bube femeesci a luat acest medicament de casă o răspândire, ce cresce mereu de mai multe decenii încôce. — Prețul unei outii originale sigilate Corone 2.—

Falsificatiunile se vor urmări pe cale judecătorească.

Franzbranntwein și sare a lui Moll.

Veritabilu numai, decât fiecare sticlă este provădută cu marca de scutire și cu plumbul lui A. Moll.

Franzbranntwein-ul și sarea este foarte bine cunoscută ca un remediu popular cu deosebire prin tras (frotat) alina durerile de soldină și reumatism și a altor urinări de răcelă. Prețul unei sticle originale plumbate, Corone 1.90.

Sapun de copii a lui Moll.

Cel mai fin sapun de copii și dame fabricat după metoda cel mai nou pentru cultivarea rațională a pelii, cu deosebire pentru copii și adulți. Prețul unei bucăți Cor. — 40 Cinci bucăți Corone 1.80. Fie-care bucată de sapun, pentru copii este provădută cu marca de apărare A. Moll.

Trimiterea principială prin

Farmacistul A. MOLL,

C. și P. furnisor al curții imperiale Viena, Tuchlauben 9

Comande din provinciă se efectuează gînlac prin rambursă postală.

La deposite se se ceră anumit preparatele provădute cu iscălitura și marca de apărare a lui A. MOLL.

Deposite în Brașov: la a-nii farmaciști Ferd. Jekellus, Victor Roth, Eugen Neutädter și engros la D. Eremia Nepoții.

TIPOGRAFIA

A. Mureșianu

Brașov, Tergul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provădut cu cele mai bune mijloce tehnice și fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în pozițiune de a pute esecuta ori-ce comande cu promptitudine și acurateță, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE
IN AUR, ARGINT ȘI COLORI.

CĂRȚI DE ȘCIINȚĂ,
LITERATURĂ ȘI DIDACTICE

STATUTE.

FOI PERIODICE.

BILETE DE VISITĂ
DIFERITE FORMATE.

PROGRAME ELEGANTE.

BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NONTĂ
DUPĂ DORINȚĂ ȘI ÎN COLORI.

ANUNȚURI.

REGISTRE ȘI IMPRIMATE
pentru toate speciile de serviciuri.

BILANȚURI.

Compturi, Adrese,
Circulare, Scrisori.
Couverte, în totă măzimeca.

TARIFE COMERCIALE,
INDUSTRIALE, de HOTELURI
și RESTAURANTE.

PREȚURI-CURENTE ȘI DIVERSE
BILETE DE INMORMENTARI.

Comandele eventuale se primesc în biuroul tipografiei, Brașov Tergul Inului Nr. 30, în etagiul, înderept în curte. — Prețurile moderate. — Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei“ se pot face ori și când pe timp mai îndelungat seu lunare.

„Gazeta Transilvaniei“ cu numărul a 10 fil. se vinde la zaraful Dumitru Pop și la Eremias Nepoții.